

Representantforslag 66 S

(2016–2017)

fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Dokument 8:66 S (2016–2017)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om at statsborgerskap ikke skal tilbakekalles, og at doble statsborgerskap skal til-lates

Til Stortinget

Bakgrunn

Å leve i evig uvisshet om hvorvidt ens statsborgerskap i et land er permanent, er til skade for menneskers og familiers helse og til hinder for god integrering. Målet med dette representantforslaget er å sikre at flyktninger og andre som etter søknad har mottatt norsk statsborgerskap, skal være trygge på at dette ikke kan tas ifra dem, og å gi innbyggere med tilhørighet til flere stater anledning til å ha dobbelt statsborgerskap, slik de har det i alle andre nordiske land.

Alle verdens innbyggere skal i henhold til menneskerettighetene være borgere av en stat. Dette er knyttet til der hvor enkeltmennesket har tilhørighet, og er grunnlag for en rekke demokratiske rettigheter og plikter og for internasjonal rett. At innbyggerne av et land representeres gjennom sine myndigheter, er også grunnleggende for prinsippene om staters suverenitet. Å formelt anerkjenne noen som en stats borger skiller seg derfor vesentlig fra andre forvaltningsvedtak, og har vidtrekkende betydning for enkeltpersoner. Forslagsstiller mener derfor at statsborgerskap ikke skal kunne tilbakekalles annet enn ved helt spesielle situasjoner hvor enkeltpersoner har utøvet skade på statens vitale interesser.

Å gi noen statsborgerskap er en stor avgjørelse. Den bør være endelig. Å ta fra noen statsborgerskap er i seg selv å regne som straff. Spesielt mener for-

slagsstiller at tilbakekalling av statsborgerskap som rammer etterkommere av dem som opprinnelig fikk søknad om statsborgerskap innvilget, er urimelig og umenneskelig. Tilbakekallinger som gjør folk papirløse, setter dem i en særdeles sårbar posisjon og bør ikke forekomme.

Folkerettslig skal det mye til før man kan tilbakekalle statsborgerskap eller gjøre noen statsløse. Dette reguleres blant annet av Europarådets konvensjon om nasjonalitet, som ble bindende i Norge fra 2009, og i Konvensjonen om begrensning av statsløshet, som ble bindende i Norge fra 1975. Nasjonalrettslig legger alminnelige tilbakevirkningsregler enkelte begrensninger. I tillegg kommer menneskerettslige vurderinger: Menneskerettighetserklæringens artikkel 15 fastslår at alle har rett til en nasjonalitet, og artikkel 8 i den europeiske menneskerettskonvensjonen verner familielivet mot uforholdsmessige inngrep. Norske myndigheter har et stort ansvar for å legge barns beste til grunn for avgjørelser der barn er involvert.

Forslagsstiller viser til at flere norske statsborgere som har vært i Norge i lang tid, nå fratras statsborgerskapet. 35 tilbakekallingssaker er påklaget til Utlendingsnemnda, og noen av dem som nå mister norsk statsborgerskap, er selv født og oppvokst i Norge. Forslagsstiller mener at praksisen, i tillegg til å være svært urimelig, åpenbart er ødeleggende for integreringen, og for at nordmenn med utenlandsk bakgrunn skal kunne føle seg likeverdige, med trygg tilhørighet til fellesskapet og ha ubetinget tillit til storsamfunnet de er en del av. Norge må derfor sikre rettsvernet til disse statsborgerne bedre, samt sørge for forholdsmessighet i reaksjonene mot dem som for mange år siden oppga feil opplysninger.

I Norden er normen at statsborgerskap er noe myndighetene ikke kan trekke tilbake. Dette innebærer ikke å premiere juks, men at beslutningen om å

tildele noen statsborgerskap må gjøres skikkelig og at en anser dette som endelig. Å gi uriktige opplysninger i en oppholdssak er ikke så alvorlig at det kan forsvare at vedtaket står i en særstilling og kan straffes med tilbakekalling av statsborgerskap. Det betyr likevel ikke at det å gi uriktige opplysninger ikke skal kunne sanksjoneres gjennom en rettslig prosess, slik det gjøres når myndighetene gis uriktige opplysninger i andre saker. Utlendingsloven § 108 gir slike sanksjonsmuligheter.

Forslagsstiller mener samtidig at Norge bør ha et tidsavgrenset amnesti for dem som tidligere har oppgitt feil opplysninger. Det har skjedd en utvikling i lovverket og utlendingsforvaltningen som medfører at identitet i dag vurderes på en grundigere og mer omfattende måte enn tidligere. At det nå foretas en grundigere vurdering av identitet i første instans, tilsier at det mest sannsynlig vil være færre slike saker fremover. For å rette opp eventuelle tidligere vedtak hvor identiteten ikke ble like grundig vurdert, vil det være hensiktsmessig å innføre et tidsbegrenset identitetsamnesti for å kunne rette opp eventuelle tidligere registrerte feilopplysninger. Ved å begrense konsekvensene for den enkelte av å gi korrigerede identitetsopplysninger, vil en nå bredest mulig ut og sørge for at staten mest sannsynlig får større oversikt og kontroll over hvem som befinner seg i Norge. Det vil også være svært positivt for den enkelte i forbindelse med å for eksempel få godkjent tidligere kompetanse, som utdanning og arbeidserfaring.

Tidsbegrensede amnestier er gjort i andre saker tidligere, nettopp for at staten skal få bedre oversikt og kontroll. Det gjelder både våpenamnesti i flere omganger¹ og amnesti i forbindelse med formue i utlandet.² I 2017 vil det være våpenamnesti fra 1. mars til og med 31. mai³. Det har tidligere blitt gjennomført våpenamnestier i 2003/2004 og i 2008. Under disse amnestiene ble det innlevert om lag henholdsvis 35 000 og 7 000 skytevåpen. Siden 2007 har 900 personer bedt om skatteamnesti. Disse personene har til sammen meldt inn formuer til en verdi av 28 mrd. kroner, inntekter på 1,2 mrd. kroner og arv verdt 37 mill. kroner. Flertallet av dem som benytter seg av

1. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nasjonalt-vapenamnesti-fra-1.-mars/id2527110/>
2. <http://www.skatteetaten.no/no/Om-skatteetaten/Forskning/Samarbeid/NHH-Masteroppgaver-om-skatt/Skatteamnestiordningen-En-empirisk-analyse-av-hvordan-medieoppslag-pavirker-innrapporteringen-av-skjulte-inntekter-og-formuer-til-Skatteetaten/>
3. https://www.politi.no/Kampanje_320.xhtml

skatteamnestiet, er personlige skatteyttere med skjulte inntekter og formuer i utlandet.

Forslagsstiller mener videre at forbudet mot dobbelt statsborgerskap bør oppheves. I dag kan en miste statsborgerskapet, blant annet «dersom kravet til løsning fra annet statsborgerskap ikke er oppfylt», mens det likevel i praksis gjøres mange unntak i dag. Det norske samfunnet har blitt internasjonalisert, og mange norske borgere har sterk tilhørighet til andre stater. Å måtte velge statsborgerskap er et dilemma for mange med innvandrerbakgrunn og andre med sterk tilhørighet til flere stater. En opprettholdelse av dagens forbud mot dobbelt statsborgerskap er lite hensiktsmessig. Dersom man ikke kan bli norsk statsborger, hindres man fra å delta fullt ut i samfunnet til tross for at man i praksis har stor tilhørighet til landet, arbeider her og lever her. Blant annet kan man ikke stemme ved stortingsvalg. Dette kan hindre integrering, i tillegg til at det er et demokratisk problem.

Allerede i 1999 konkluderte flertallet av lovutvalget og høringsinstansene med at innføring av dobbelt statsborgerskap anbefales (Ot.prp. nr. 41 (2004–2005)) og NOU 2000:32). Likevel gikk departementet den gang imot. Nå har imidlertid alle nordiske land, med unntak av Norge, innført dobbelt statsborgerskap. Det vises for øvrig til behandlingen av Dokument 8:10 S (2015–2016), der Stortinget vedtok å be

«regjeringen utrede hvordan hovedregelen om ett statsborgerskap slår ut i praksis i en mer globalisert hverdag, blant annet for arbeidsmuligheter og sikkerhets- og kriminalitetsbildet, og eventuelle behov for endringer i statsborgerloven som følge av dette. Regjeringen bes også vurdere om endringer i andre lover kan avhjelpe situasjonen for dem som i dag opplever ulemper ved prinsippet om ett statsborgerskap, fremfor å endre statsborgerloven. En utredning må også inneholde en vurdering av hvilke konsekvenser en eventuell åpning for dobbelt statsborgerskap vil ha for plikter og rettigheter i Norge.»

Justis- og beredskapsdepartementet opplyser i Meld. St. 17 (2016–2017) om at anmodningsvedtaket fortsatt er under behandling.

Forslagsstiller er medforslagsstiller til Dokument 8:33 S (2016–2017) om domstolsbehandling ved tilbakekallelse av statsborgerskap, hvor det foreslås å endre statsborgerloven slik at tilbakekallelser av statsborgerskap etter statsborgerloven § 26 annet ledd skal skje ved dom. Forslagsstiller understreker at tilbakekallelse etter en ny § 26 annet ledd i statsborgerloven som er avgrenset til å kun gjelde tap av statsborgerskap ved skade på statens vitale interesser, kun skal skje ved dom.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endring av lov om statsborgerskap kapittel 5 § 26 Tilbakekall, slik at myndighetene kun kan tilbakekalle statsborgerskap når det er snakk om enkeltpersoner som sterkt har skadet statens
2. Stortinget ber regjeringen innføre et tidsavgrenset amnesti for å korrigere tidligere feilaktige oppgitte identitetsopplysninger til myndighetene.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne lov om statsborgerskap kapittel 5 § 23 Tap ved erverv av annet statsborgerskap.

vitale interesser, slik det er hjemlet i Europarådets konvensjon om statsborgerskap fra 1997.

14. mars 2017

Rasmus Hansson

